

Omer Vilain over de tijd van toen

Het drama Carlo Loontjens (2)

Een beeld van de manifestatie De Vlag in de Koninklijke Schouwburg : let op de paar aanwezigen in het midden (waaronder Carlo Loontjens) die niet de «Hou Zee»-groet uitbrengen.

In onze vorige aflevering schreven we al dat er 14 punten waren die het incivisme van Carlo Lontiens moesten bewijzen. Om hem te kunnen beschuldigen diende het schepen-college Lontiens te ondervragen. Doordat de stadsbibliothecaris opgesloten zat in Sint-Kruis bij Brugge, besloot men hem daar te verhoren. In deze bijdrage willen we een en ander kwijt over de manier waarop dit verhoor is verlopen.

Twee personen werden met de verhoor-opdracht belast: schepen Henri Edebau, wiens zoon —Frank— de job van Lontiens ambieerde, en Pierre Beaprez, een adjunct-politiecommissaris die nog maar pas was teruggekeerd uit een Duits uitroeiingskamp waar hij als politieke gevangene had vastgezeten. Beide mannen konden dus niet helemaal onbevooroordeeld zijn.

Van dit verhoor is een rudimentair verslag opgemaakt en daarin staan de beschuldigingen en de antwoorden van Lontiens genoteerd. De manier waarop de verslaggeving is gebeurd, laat alles te wensen over. We geven hierbij enkele voorbeelden.

Een eerste aantijging was: „Maakte deel uit van het zeer kleine contingent stadsbezoldigden, dat op 7 december 1941 in de Koninklijke Schouwburg aanwezig was toen burgemeester Van Laere door het VNV gehuldigd

werd. Hij (Carlo Lontiens, nvdr.) verklaarde daaromtrent toch niet graag zijn plaats te verliezen door afwezig te zijn geweest.”

Op de beschuldiging „Liet zich opnemen als lid van het VNV” antwoordde Lontiens: Ik ben lid geweest van 1942 tot het einde van de oorlog.

Een derde beschuldiging refereerde aan de lezing die Lontiens op 12 maart 1942 had gehouden in het VNV-lokaal Ibis over „Propaganda en hetzeliteratuur”. Daarop antwoordde Lontiens: „De voordracht, of liever, de lezing die ik gehouden heb in de Ibis ging over verboden boeken, maar niet over de totalitaire staten en de joodse democratie, propaganda noch hetzeliteratuur.” Later is duidelijk geworden dat Lontiens in feite als opdracht had gekregen uitleg te geven over de omzendbrief en de lijst van verboden boeken die door de

Dienst der Openbare Bibliotheken op 29 oktober 1941 aan alle bibliothecarissen van de erkende openbare bibliotheken werd verstuurd in opdracht van de militaire bevelhebber voor België en Noord-Frankrijk.

Geschiedenis, geen spionage

Een andere beschuldiging wees Lontiens als de persoon, die via burgemeester Van Laere, voor de Duitsers werken produceerde over de landingen aan de Belgische Kust teneinde de vijand in de gelegenheid te stellen zijn verdediging beter in te richten.” Lontiens antwoordde: „Betreffende de beschuldiging als zou ik de werken hebben voortgebracht om zo inlichtingen te verstrekken aan de Duitsers in verband met de voorbereiding van de landing, wil ik opmerken dat ik uitgenodigd ben geworden door de Stadssecretaris om alle nuttige inlichtingen in te winnen over de ontstaansgeschiedenis en de bouw van de hippodroom Wellington en het Kursaal. Het ging hier dus om een zuiver geschiedkundige nota.”

Een zware beschuldiging was deze waarin wordt beweerd: „Bezocht heel dikwijls de schouwburg tijdens de Duitse vertoningen en bracht de Hitlergroet tegenover de Zwarte Bende en de

Duitsers.” Antwoord: „Ik ben tweemaal naar de schouwburg geweest. Een keer naar een concert en een keer om te gaan luisteren naar Jef Vandewiele. Toen ben ik zelfs voor het einde weggegaan. Ik heb evenwel nooit de Hitlergroet gebracht.” Wij kunnen heel goed aannemen dat Lontiens hier de waarheid spreekt. Hierbij drukken we een foto af van een plechtigheid in de Koninklijke Schouwburg waarbij veel van de aanwezigen de «Hiu Zee»-groot uitbrengen. In het midden bemerken we de kleine gestalte van Carlo Lontiens die inderdaad niet de Hitlergroet uitbrengt. Terloops willen we hier opmerken dat de meeste Vlamingen helemaal niet wilden dat de Hitlergroet «Heil Hitler» met de Vlaamse «Hou zee»-groot werd gelijkgesteld.

Nieuwe bibliothecaris

Op 10 augustus 1945 werd Carlo Lontiens dan uit zijn ambt ontzet. Het Provinciebestuur gaf hiervoor op 9 november zijn goedkeuring. Meteen tekent Lontiens verzet aan tegen die uitspraak maar een besluit van de Prins-Regent van 28 mei 1947 verwerpt dit beroep. Intussen was het plaats van stadsbibliothecaris al sinds december 1945 door Frank Edebau ingenomen. (Wordt vervolgd).

(Omer Vilain)